

# Vasútvérforduló

Száznegyven éve — 1847. szeptember elsején — avaták fel a Pest és a Szolnok közötti 100 kilométeres vasútvonalat. Ez volt a második pálya az országban. Az első szerelvény három és fél óra alatt tette meg az utat a főváros és az alföldi megyeszékhely között. Az avatóünnepségen Kossuth Lajos, Széchenyi István és Jókai Mór is jelen volt.

Az évfordulóról szombaton ünnepségen emlékeztek meg Szolnokon. Ez alkalom-

ból a 140 évvel ezelőttihez hasonló, gőzessel vontatott szerelvény érkezett Budapest Nyugati pályaudvarról Szolnokra. A vonattal érkezett vendégek és a helyi résztvevők megtekintették azt a több mint fél évszázados szemlélykocsit, amelyet a Közlekedési Múzeum részére újítottak fel a szolnoki MÁV Járműjavító Üzem dolgozói.

A MÁV-csomóponti művelődési házban vasúttörténeti kiállítás nyílt. (MTI)

# Az információ-feldolgozásról

Budapesten, az Atrium Hyatt Szállóban tartja az évi közgyűlést szeptember 1. és negyedik között az Információfeldolgozó Szervezetek Nemzetközi Szövetsége (IFIP). A tanácskozáson — amelyet első alkalommal rendeznek szocialista országban — 60 ország számítástechnikai szervezeteinek vezetői vesznek részt.

A közgyűlésen értékelik az információfeldolgozásban elért nemzetközi kutatást eredményeket.

# Veszélyes tájékozatlanság — veszélyes hulladékról

## Bizalmatlanok a szöregiek

Ugye megengedik, hogy levegyem a kabátom? — kérdezte a hallgatóságtól Karácsonyi Sándor országgyűlési képviselő, s e kérdés nemcsak a jó időt jelezte, hanem azt is: meleg témát tűzött a találkozó napirendjére a képviselő. Szöregben ugyanis, ahol a beszámoló tanúja lehettem, manapság felajzottak az emberek. Mitől? Hírül vették, hogy az eladásra kínált téglagyár területén veszélyes hulladékok lerakóhelyét kívánják létrehozni. Az alapinformáció ennyi. Az emberi fantáziának viszont ez is elég ahhoz, hogy némi „csernobili képzettség” messzire szárnyaljon, megmérgezve látva az akkorra már bizonyára katasztrófa sújtotta területét nyilvánított Szöreg apraját-nagyját.

A képviselő beszámoló napirendjén a hulladéklerakó ügye csak mellékesen szerepelt eredetileg, ám nem túlzás, hogy a szöregi kultúrház termékét, sőt, folyosóját dugig megtöltő tömeg érdeklődése fókuszálta a témának szűkített fogalmát. Nos, ez az a kérdés, amire jó lett volna a lakosságnak jóval korábban választ adni, mielőtt a finoman fogalmazva felfokozott hangulat kialakult volna. A „veszélyes hulladék” fogalma ugyanis nem egy általános megnevezés, hanem pontosan körülírt kategória. Radioaktív anyagok, izotópok tehát nem tartoznak ebbe a fogalomkörbe, hanem vegyi hulladékok, olajos iszap, festékes dobozok, éghetetlen műanyagok stb. Hogy eddig hol tárolták mindezt? Ez lényegi kérdés.

Válasz: összevissza. Eldobálták, szeméttelre vitték, élővízbe engedték. Vagyis, megteremtették annak a lehetőségét, hogy a talajba, talajvízbe jutva, közvetve élő szervezetbe kerüljön, aminek veszélyei felmérhetetlenül nagyok. Épp ezért határozta el a kormány, hogy az ország hat pontján megfelelő védőtechnológiával létesítendő veszélyes hulladéklerakó helyek létesüljenek a jövőben. Addig is, míg ezek a nem kicsi pénzt igénylő beruházások megvalósulnak, minden megyének ideiglenes lerakót kell kialakítania. Csongrád megyében először

Székkutas térségébe terveztek ilyen létesítményt, ám az ott kiszemelt helyekkel kapcsolatban több ellenérvel hangzott el. Ebből a legfontosabb, hogy a talajvíz magas szintje miatt nehéz megakadályozni, hogy a vegyi anyagok a talajba szivároghassanak, noha a lerakómedence többszörös szigetelésű (erről még később). A tervezés időszakában kezdte árulni szöregi téglagyárát a Dél-alföldi Téglagyár és Cserépipari Vállalat. (Műtán húszmillió forintos rekonstrukciót hajtottak végre a gyárban, de munkások híján bezárni kényszerültek — téglalású épületekben. De ez egy másik történet...) Tanulmányozás után sok érv szült a gyártelep megvásárlása mellett. Például, hogy nem kell mezőgazdasági művelés alól kivonni területet — ami az új földtervény szeptember elsejei életbelétele után különösen drága dolog lesz. Emellett a terület közművesített, s e két tényező jelentős költségmegtakarítást hozna, mint ahogy Szeged közelsége is a működés során — tekintettel arra, hogy a legtöbb veszélyes hulladék a megyében Szegeden képződik, így azt nem kellene messzire szállítani.

A szöregi gyűlésen az esetleges megvalósítás körülményeiről a megyei tanács meghívott környezetvédelmi titkára számolt be. Elmondta, hogy egy kétrétegű szigeteléssel készülő, 65 centiméter falvastagságú betonmedencébe, s fedett színekbe gyűjtenek a hulladékokat, ami megakadályozná, hogy akár a csapadékvíz is a talajba moshasson vegyi szennyeződéssel. A biztonság fenntartása érdekében állandóan mérnek a környék talaj- és levegőszennyezettségét, hogy ha netán változna (növekedne), megfelelő óvintézkedést lehessen tenni.

A környezetvédelmi titkár tájékoztatójának utolsó mondatait már nemigen lehetett hallani, mivel a szöregiek egyöntetű bizalmatlanságukat hangosan fejezték ki a „biztonsági intézkedésekkel” szemben. A zaj elcsitultán néhányan egyenként is elmondták a véleményüket. A szöregiek a jövőjükért érzett aggodás egyetlen hozzászólásból sem hiányzott. A gyakran felhangzó helyeslő kiabálás, a viharos tapsok, azt jelezték: a félinformációkból kialakult „hulladéklerakó-rémkép” mélyről szakította föl az indulatokat. Egy hozzászóló tanácsos egyenesen a demokrácia sárba tiprásának nevezte, hogy a városrész vezetői közül senkit nem tájékoztattak arról, mi készül Szöregben. Sokan feltették a nagyszerű rózsakultúra jövőjét, a veszélyes hulladéktól, mondván, ki tudja, mi szűrődik onnan ki? Vastapsot kapott az a férfi, aki kijelentette: bizalmatlan az ideiglenes jelleggel kapcsolatban, mondván, ha ott fölépítenek valamit, soha nem szabadulnak meg tőle. Viharos éljenzéssel és helyesléssel fogadta a tömeg Karácsonyi Sándor országgyűlési képviselő azon bejelentését: „Ha választóim azzal bíznak meg, hogy azt a véleményüket képviseljem: nem akarják, hogy Szöregben veszélyes

hulladéklerakó létesüljön, a legmagasabb fórumokon is eljárak az ügyükben.” A lelkesítő beszédeknek ezzel még nem volt vége. gyanítom, Kossuth apánk szónoklata sem dobogtatja volna meg jobban a szöregi szíveket, mint a gyűlés ősz hajú elnökének szavai, aki érces hangon azt mondta, mindez „merénylet Szöreg népe ellen”.

A gyűlés másnapján kevésbé felajzott, de sokkal inkább szakértő társaság gyülekezett egy szegedi tanácsteremben. Céljuk az volt, hogy megtárgyalják: valóban minden szakmai feltételnek megfelelő-e a szöregi színhely — pontosan idézem —: „különleges kezelést igénylő termelési hulladékok ideiglenes lerakóhelyének”. Műtán sem a szakhatóságok, sem a szakértők, sem — például — az országhatár közelségére tekintettel megkérdéztet határőrség nem emelt kifogást az ellen, hogy a jelenlegi téglagyár területén létesüljön a hulladéklerakó, a döntés meg is születhetett volna. Az akció lebonyolításához egyáltalán megkezdéséhez (azonban szükség van a helyi tanács hozzájárulására, amely azonban — a lakossági vélemények ismeretében — legalábbis kétes. A szakértői társaság azonban csak ekkor értesült — meg lehetőséget megkapott — a helyi közhangulatról. A szöregiek jelen lévő képviselője megpróbálta elsorolni az aggályokat, azonban, talán önhibáján kívül, tájékozatlanságával valóságos gúny tárgya lett a döntésre illetékesek asztalánál. Ezzel együtt a beruházást majdan (talán) végző Földgép Környezetvédő és Szolgáltató Leányvállalat igazgatóhelyettesének javaslatát mindenki egyetértéssel fogadta, ami abból állt: a témában legfelkészültebb emberek személyesen győznék meg a lakosságot a tervezett lerakó veszélytelenségéről. Az igazgatóhelyettes annál is inkább értetlenül hallotta a szöregiek ellenkezését, mert — mint elmesélte — a hasonló célra kiszemelt Pest megyei falu lakossága örömmel fogadta a lerakó hírt, s a vele járó munkalehetőségeket, mi több, büszke arra, hogy az ő szűkebb hazájukat tartották alkalmasnak a feladatra.

A szöregiek meggyőzése azonban nem lesz könnyű feladat — ezek után. Korábban biztos, hogy könnyebb lett volna. Valaki azonban megint megkezdte azok hiteles és idejében elhangzó tájékoztatásáról, akikre az ügy leginkább tartozik, s a szárnyra kapott rémhírek nyomait eltüntetni, az — ő szemzőgükből, s tudásuk, azaz tudatlanságuk ismeretében jogos — felháborodásukon úrrá lenni, nem lesz könnyű lecke. Mert nem szeretik manapság az emberek, ha őket szorosan érintő kérdésben nem kéri ki a véleményüket, de az sem jobb, ha a megkérdés egy döntés megszületése (vagy majdnem megszületése) után történik. S azon sem szabad csodálkozni, ha kételkednek egy olyan bejelentés igazában: „a hulladéklerakó biztonságos”. A múlt ismeretében nem alaptalan a bizalmatlanság. Bizalmatlanok a szöregiek (visszaszerelni) pedig nem könnyű. De semmiképp nem szabad lemondani róla.

Balogh Tamás

# Három plusz kettő

Megvallom, igencsak járatlan vagyok az újabb könnyűzenei irányzatokban. Habár, a rock and roll régi lendülete odaveszett, még mindig a Beatlesek jelentik számomra a popeszmé megtestesülését. Varázslatos legendájuk a közösségtudatról, meg a solidaritásérzésről máig megigéző.

Erdeklődéssel olvastam hát bulvárlapunk és irodalmi-politikai hetilapunk heves „kulturharcát” a 3+2 együttes — szinte besorolhatatlan műfajú — zenéjének megítélésében. Tény, behízsgó daltalamos, fűbemászó ritmusú, könnyen megtanulható zeneszámaik éppúgy hallhatók a Trabantokból, mint a Ford Sierrákból. A Bugyi testvérek zenéje tavaly úgy tört rá Magyarországra, mint annak idején II. Szulejmán. A zeneértő közönség is a buta, önélegült sznob egyaránt úgy vélte; a Csipkés kombiné és társai okozta csapást könnyen kiheveri majd zenekultúránk. Aztán kiderült, a nyugati határszéli falvak lakosságát ugyanúgy megbolondította a délvidéki zenekar „lakodalmas” muzsikája, mint a Bácskához közelebb eső részekét. Az „örület” még tart — Szegeden a múlt hét végén is csak elvétve lehetett kapni 3+2 lemezeket és kazettákat (csakúgy, mint az izléses, NDK-beli csipkés és vállás pamutkombinát).

Viszem a fiam Kati nénihez. Jöttömben az utca egyik házának ablakából rámszűd a „zene”. Bemegyek hát. Bozsányi Józsefné rokkantnyugdíjas barátságosan fogad. Kiderül, nem a 3+2-t hallgatjuk, hanem a 13+1-et. Leülök.

— Miért szereti ezt a zenét? — teszem fel zavaromban a lehető legbanálisabb kérdést.

— Erzással, lelkiismeretesen énekelnek az előadók, látszik, hogy a zeneszámok szövegének megírásakor az életről merítettek. A dalok engem is emlékeztetnek (Istem egyik-másik történéseire.

— Ugy tudom, a 3+2 számainak nagy része földolgozás.

— Ettől függetlenül szinte valamennyi korosztály szereti a zenéjüket. Szerintem még több régi filmzenét — például a Hyppolit, a lakáj-ét — kellene átültetni modern hangszerezésre.

— Mit gondol, meddig lesz még rajongója a 3+2-nek?

— Mindaddig, míg ilyen lemezeket adnak ki.

Világos beszéd.

Kapantzián György, örmény származású üvegessel is jól megértjük egymást. Több mint negyven éve él Magyarországon, az örményen és magyaron kívül görögül, törökül, németül és olaszul is jól beszél.

— Mit kell most nekem mondani? — vág mellbe parádraposztjával.

— A véleményét.

— Jó zene, de a világszínvonalat nem üti meg. Mikor Olaszországba vittem az ismerőseimhez megmutatni, az ottaniak azt mondták: szép, szép, de az ő zenéjük színvonalát nem üti meg.

Szerintem is csak arra jó, hogy a mulatóhelyeken és a lakodalmakban — a bor mellett — vigadjanak rá az emberek.

— Mint messziről jött ember, hogyan érteli meg: miért kedvelik annyira a magyarok a 3+2-t?

— Azért, mert hangulatos számokat énekelnek — csárdást, tangót, vagy keringőt is lehet rájuk táncolni. A magyar nép lelkiületéhez közel áll a cigányzene, ráadásul ezeket a dalokat a 3+2 jobban is adja elő, mint az itteni együttesek.

Pedagógus házaspárnál vagyunk vendégségben. Főbátorodva itt is előhozakodom kérdésemmel.

— Na, maradjál csöndben — villan rám „figyelmeztetőn” a ház ura, Tary Gábor —, ebben a házban ezt a három szót büntetlenül nem lehet kiejteni.

Ugy látszik, kissé felzaklatta vendéglátóinkat érdeklődésem irányultsága. Azért próbálkozom még.

— Ugye, „Nincsen benne semmi, amde...”

— ... az embereknek az kell, ami rögtön a fülükbe megy, amit könnyen megértenek — veszi át a szót a feleség, Lovász Márta. — Ez a zene megfertőzte az összes társadalmi réteget. Még a pedagógus édesapám és több értelmiségi barátom is áldozatul esett ennek az örületnek.

— Ez műzene, izlésfiam — higgad le valamelyest a férj. — Társadalmi életünk tipikus jelensége — minél egyszerűbben és könnyebben kielegeríteni az emberek boldogságigényét.

Aztán lecipel a földszintre, s talán, mert megzavartam lelki nyugalomát, „büntetésből” majdnem fél óráig hallgattatja velem az angolszász Alan Parsons Project és Mezzoforte együttesek kifinomult zenéjét.

Eddig 2+2, egymásnak elmentmondó véleményű hálótlunk a 3+2 együttesről. All-jék itt ötödiknek a szakember megközelítése.

— Mi a véleménye a 3+2 együttes zenéjéről? — kérdezem Nikolényi Istvánt, a Szegedi Szabadtéri Játékok igazgatóját.

— Ha nem koncertteremben hallom — ahová nem való —, akkor az, ami önmagában — hangzik a zeneesztéta válasza.

Tényleg, mi is. Egyáltalán van-e? Lehet-e? Életemben az ének-zene volt az egyetlen tantárgy, amelyből csak ötösöm volt. Felidézem magamban „zeneesztétikai tanulmányaimat”: az egy-két általános iskolai Kodály-értelmezést (mert hogy „zenebe” jártam), amelyet négy év szünet követett (mert hogy

sakkközépsikolába jártam), s művészettörténet-tanáron emlékezetes, magas hőfokon izzó előadásai a főúri barokkról és a lovarkról — mert hogy egyetemre is jártam. Már hallom is, ott van még az önművelődés lehetősége. Aha.

Ha azt mondom, az emberek csak azt kapják, amit megérdemelnek — ez a válassz, nem válassz. Igenis, jobbat kell kapniuk. A művészet nagy alkotásai — melyeknek központi gondolata az élet értelme és a megváltoztatás iránti igény — sem az átlagos gondolkodásnak és ízlésnek nem felelnek meg, sem az egyszerű, naiv egészséges józan észnek, de százszor is pofon üthetjük a közízlést, ha a társadalom széles rétegeinek nem tudjuk hozzáférhetővé és érthetővé tenni az igazi népszerűt és a valódi műalkotásokat.

A giccses slágereket pedig nem lehet helyettesíteni a komoly zene produkcióival, csupán színvonalas szórakoztató zenével — amely utat nyithat a magasabb zenei művészethez — tehetjük ezeket hatástalanná. Csak kérdezzem: kikre bízhatjuk a színvonalas magyar popzene terjesztését és a csak koncerteken elérhető érzelmi összehangolódás megteremtését? Az LGT megint hallgat, s az Omega többet van külföldön, mint itthon. Az eredeti hangú Kati kerékperec kijelenti: ő bizony többre tartja állatkereskedését korábbi beatzenész életformájánál.

„Fuljanak az itteniek a jánosvitébe, meg a vígözvegybe, semmi közöm hozzá” — írta Bartók egyik levelében. Mintha megállt volna az idő.

Addig is, míg változni kezd, ugye megvehetem a zenekar legújabb nagylemezét az otthoniaknak?

Dányi László

# Nyilatkozik az illetékes Szabadtéri szezon végén

Műlőfélben az évszak, lezárult a hazai színi évad nyári periódusa is. Népes előadások a szabad ég alatt — címmel közöl a tegnapi Vasárnapi Hírek áttekintést az ország szabadtéri műsorairól. A Művelődési Minisztérium illetékes munkatársa, Bógel József nyilatkozik, több összefüggésben is elismerően a Szegedi Szabadtéri Játékokról.

A pénzüke miatt kedvezőtlen előjelek dacára „tartotta a jó színvonalat Szeged, Gyula, Eger, Szendrő, Pécs és Boglárlelle” — olvassni, majd a magyar alkotások erősödő jelenlétét igazoló sorozathoz is megemlíti a Boszorkányok, varázslatok, valamint a Magyar mise szegedi előadásait. A közszínházak nyári szabadtéri előbementőinek sikerét a közös kivitelezésben rejltöbbletenergiaik is garantálták. Erre bizonyosság

a szegedi Nyomorultak. „S ha már Szegedről beszélünk — így a nyilatkozat —, a szabadtéri előadások a közházba folyamat fordítottjára is volt példa: a Cyrano a Madách Színházról került a Dóm térre. S bár a színi rendezői munka részben igazolta az átültetés jogoságát, fel is hívta a figyelmet egy fájdalmas idej jelenségre: a nagy, klasszikus, filozófikus művek hiányára.” Az úgynevezett zenés színházi (zenedramai) palletta eredeti, érdekes, kiemelkedő értékeként említi a szegedi Rigoletto „lenyűgöző hatását, újfajta asszociációkat is keltő, sorsdrámaként értelmezett” előadását. Szóvá teszi még a minisztériumi illetékes, hogy több helyen érezhetővé vált a fizetőképes kereslet csökkenése, ami figyelmeztető a jövőre nézve.